

Polítiques del patrimoni a les comarques centrals

VICENT PELLICER I ROCHER

Massa sovint quan es parla de protecció patrimonial no es tenen en compte els vestigis relacionats amb la natura, tot i que formen part de qualsevol cultura. La falta de sensibilitat fa que la radical transformació paisatgística del País Valencià estigui posant en perill de mort elements del patrimoni natural.

L'aplicació de la Llei de patrimoni valencià que esta fent-se arreu del país em produeix tal sentiment que se'm fa feixuc haver de parlar-ne. A hores d'ara, tothom és conscient que no es descobreix res de nou si afirmem que aquesta llei ja va nàixer maleïda. La seua aprovació es feia justament sobre el ciment que a corre-cuita es va vessar damunt de les excavacions arqueològiques d'un dels punts neuràlgics del monestir de Santa Maria de la Valldigna, que ens havia de documentar sobre els orígens del monument. Aquesta paradoxa inicial serviria com a referent del que ens havia de vindre al damunt.

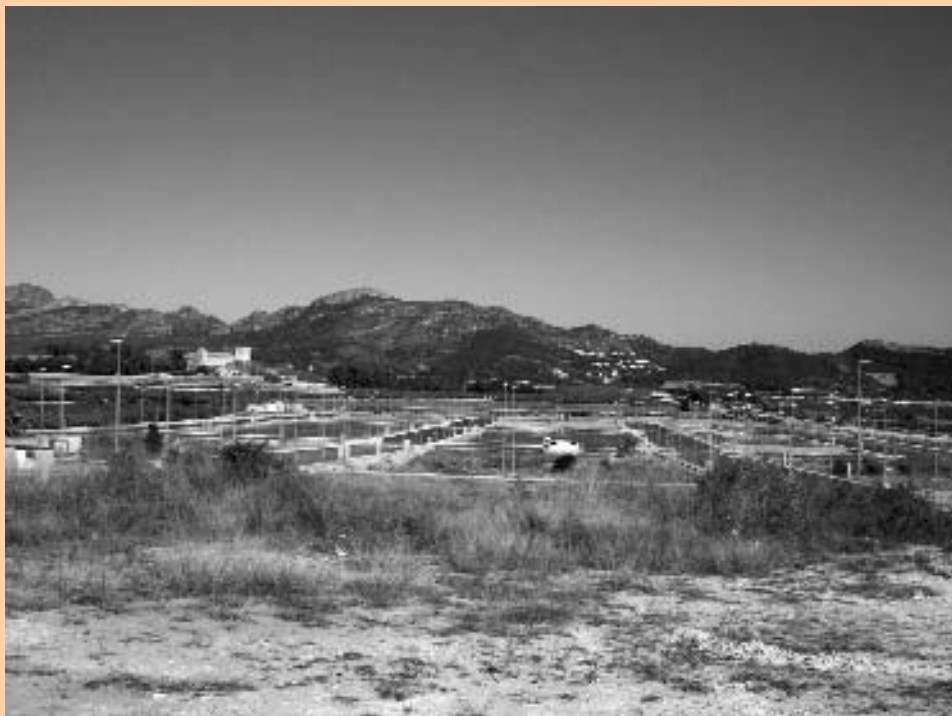
En parlar d'aplicació de la llei hem de referir-nos a l'ambigüitat del seu ús. Tenim exemples com el monestir de Sant Jeroni de Cotlba, tancat i barrat però amb la promesa, sempre ajornada, de la pròxima obertura al visitant, que haurà de seguir horaris i normes molt estrictes. Ambigüitat en la restauració de la Porta dels Apòstols de la Col·legiata de Gandia, on s'han afegit elements aliens –pedra natural– que n'han modificat totalment l'estructura original, sense aportacions documentals ni raons científiques que ho justifiquen.

Tanmateix, l'ambigüitat de l'aplicació de la Llei de patrimoni valencià no era normativa; així, es van promulgar unes modificacions que havien de regularitzar l'ambigüitat a què ja estàvem acostumats. D'aquesta manera es donava llum verda a projectes especulatius, com ara la prolongació de l'avinguda de Blasco Ibáñez a València i, amb ella, la destrucció d'una zona protegida per la mateixa llei.

Hi ha un altre patrimoni que va unit a la nostra cultura i a la nostra raó de ser. Ens referim al patrimoni natural, les muntanyes i boscos, camps de fruiters, hortes o marjals, paratges diversos i, amb ells, també un fum de biodiversitat, sistemes agropecuaris o hidràulics formats per la natura o per l'home. Tot un llegat de valors culturals, etnològics i paisatgístics que haurien de formar part d'inventaris promoguts per les institucions locals, però que és bandejat i menyspreat per les administracions. Segons el professor Joan Romero, «aquests paratges culturals constitueixen un element d'identitat que reuneix centúries d'història de la cultura i que testimonia el pas de diferents pobles. És alhora història de la cultura, de la tecnologia, de l'organització social, de les estructu-

res de poder, de l'agricultura... I tot això corre el risc imminent de desaparèixer, de sucumbir, com ha succeït ja amb la majoria de perímetres hortícoles de menor entitat existents en altres ciutats».

Què hem de dir dels canvis produïts a les serres de Bèrnia i Segària, i en les seues valls, i dels canvis que s'esperen en les vessants de la serra de la Safor i a la vall del Vernissa o a la vora de les marjals de Pego-Oliva o Gandia-Xeresa? Tot plegat és la continuació d'una destrucció sistemàtica dels valors culturals i patrimonials del poble valencià. Una vegada aplicades al llarg de la costa les ambigüitats legals, cal continuar per l'interior. Ja se sap, les lleis estan fetes per a tots. Si en segles anteriors la sana rivalitat entre els pobles es feia patent a l'hora d'alçar un campanar més il·lustrós i esvelt que el del poble veí, en els temps que ara corren les enveges es mesuren per les hectàrees de gespa que han de fer-nos més rics i més europeus. D'aquí a no-res, tots els pobles, siguen governats per tiris o troians, gaudiran, a més de la biblioteca, el supermercat, la farmàcia, l'església, el cementeri i la piscina, de l'imprescindible camp de golf que òbviament ha

Obres en curs per a enllestir un nucli de vivendes a prop del monestir de Sant Jeroni de Cotalba (La Safor, País Valencià)

d'anar acompanyat de mil o dos mil habitatges que s'ompliran de vells nord-europeus que, com ja sabem i ens han demostrat, tot d'una s'integraran en la nostra societat.

Deixant-nos d'ironies, ja podem imaginar-nos quines en seran les conseqüències. Transformacions de les formes de vida dels pobles. Una profunda alteració del creixement natural de la població. Una necessitat d'ampliar les xarxes de subministrament d'aigua i electricitat, i dels serveis de sanitat, arreplegada de fems i deixalles, etcètera. Quina alternativa millor als problemes de la nostra agricultura. Quina millor que la de canviar el paisatge i convertir-lo en un *highland* escocès, on pugam trepitjar la gespa que ha de substituir els camps d'hortalisses, tarongers i marjals. El ritme de la vida així ho exigeix i és llei de vida adaptar-se als temps i les circumstàncies. Així ho entenen les nostres autoritats que s'afanyen a promoure o donar suport a projectes urbanístics que acabaran d'una vegada per totes amb els problemes econòmics dels habitants. Tot està planificat i de

manca d'aigua no n'hi haurà. Una alcaldessa preocupada pel progrés del seu poble ha afirmat que «la Safor no té problemes de falta d'aigua» i, per tant, ha consentit la construcció d'un camp de golf amb centenars d'habitatges, tot just al costat d'un monument com el monestir de Sant Jeroni de Cotalba i l'àrea que l'envolta.

S'ha acabat de patir i de mirar al cel. Ah, i no cal preocupar-nos

pel patrimoni cultural. Això pertany a la nostàlgia, que és al que a la fi ens aboca la política patrimonial emparada sota l'ambigüitat de la llei que la protegeix.

Vicent Pellicer

Director dels museus a Gandia